

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

09.09.2024 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

NOVA NEWS

✓ Добрин Иванов: Възможно е да става дума за данъчни оптимизации

Възможно е да става дума за данъчни оптимизации, каза председателят на АИКБ Добрин Иванов

„Не може да променим данъчния си закон на база на 60 души, които са взимали по 3 млн. По-добре да разгледаме другата скала, които са примерно 10 000, които получават по 10 000 и да помислим как да взимат 100 000, а не на малцината с по няколко милиона да мислим как да им увеличим от 10 на 16% данъците. Не знаем какво ще стане след такова решение”, Това заяви данъчният консултант Николай Иванчев в предаването „Твоят ден” по NOVA NEWS.

Той изтъкна, че Данъкът върху доходите на физическите лица е един от основните инструменти, който крепи бюджета. НАП започва да начислява лихви от момента, в който доходът не е платен, допълни той. Според него колкото по-бързо фирмата предоставя пари за инвестиции или за заплати на хората, които ги харчат, толкова по-добре за икономиката.

Според председателя на АИКБ Добрин Иванов е възможно в случая с милионите възнаграждения да става въпрос за данъчни оптимизации – парите да са платени като заплата, вместо първо да се платят данъците на дружествата. „Възможно е най-високата заплата в България - 3.2 млн. лв. на месец през 2022 г., да е получена от няколко трудови възнаграждения или да е по няколко договора за управление. Може да става въпрос за управител на няколко дружества. Сумата е притеснителна за българските реалности, но не е незаконна”, каза Добрин Иванов.

Около 815 души са декларирали трудови възнаграждения над 100 000 лв. месечно, каза Иванов и призова, че тук също трябва да светне червена лампа дали не става въпрос за данъчни оптимизации. „Няма размер, който да ограничава заплатите”, каза Иванов.

Целият коментар по темата гледайте [ТУК](#).

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

✓ България и Германия подписаха декларация за сътрудничество в енергетиката

Министърът на енергетиката Владимир Малинов и министърът на икономиката и климатичните действия на Германия Роберт Хабек подписаха в Солун декларация за сътрудничество в енергетиката.

„Очертахме нови перспективи пред традиционно добрите отношения между България и Германия в енергетиката. Ще разширим партньорството си в сферите на водородните технологии, възобновяемата енергия, зеления преход, енергийните коридори, диверсификацията на доставките и други”, коментира министърът на енергетиката Владимир Малинов

Документът се подписа в рамките на второто издание на енергийния форум „Диалог за енергийното бъдеще в Европа, Близкия изток и Северна Африка (MEFED) – фокус върху енергийната инфраструктура“, който се проведе днес в Солун. Декларацията е стъпка напред в развитието на взаимноизгодните контакти между България и Германия в областта на енергетиката, подчертаха по време на двустранната среща преди подписването двамата министри.

Владимир Малинов подчерта активната роля на страната ни в Югоизточна Европа за постигане на диверсификация на енергийните доставки в условията на променената геополитическа ситуация, както и за формирането на нови енергийни коридори, гарантиращи сигурност на системите и ресурсна независимост.

По време на международния форум в Солун министър Малинов проведе двустранна среща и с министъра на околната среда и енергетиката на Република Гърция Теодорос Скилакакис. Дватама обсъдиха стратегическото значение на българо-гръцкото сътрудничество за енергийната сигурност на европейския континент. Ключова роля заема вече изграденият терминал за втечен природен газ до Александруполис. След предстоящото му въвеждане в търговска експлоатация от 1-ви октомври, съоръжението ще осигури на европейските потребители допълнителни количества природен газ от сигурни източници на конкурентни цени.

Сред темите на разговора бе ръстът на цените на електроенергията в региона на Югоизточна Европа. Министрите Малинов и Скилакакис се обединиха около това България, Гърция и Румъния да предприемат общи мерки с цел защита на потребителите и бизнеса в региона. Дватама дискутираха и нарастващата необходимост от подпомагане на Украйна в процеса по възстановяване на енергийната ѝ инфраструктура с оглед на предстоящия зимен сезон.

В Солун министър Малинов разговаря и с Абдула Ахмед Балалаа, помощник-министър по въпроси на енергетиката и устойчивостта в Министерството на външните работи на Обединените арабски емирства. Като важен транзитен център на енергийните потоци от Централна Азия и Близкия Изток към Европа, България е за засилване на диалога между страните производители, транзитните страни и страните потребители на енергийни ресурси, изтъкна Малинов пред колегата си.

✓ НАП и ДАНС започват проверка на буферните паркинги по границите

Още днес започва проверка на НАП и ДАНС във връзка с проблема с буферните паркинги за тежкотоварни автомобили. Заради напрежението по границите премиерът Димитър Главчев свика спешна среща в Министерския съвет и разпореди проверките, за да бъде изяснена ситуацията в кратки срокове и да бъдат предприети мерки, така че преминаването на границата да се нормализира, съобщи от правителствената пресслужба.

В хода на обсъждането беше изтъкнато значението на буферните паркинги за облекчаването на трафика около гранично-пропускателните пунктове. Същевременно обаче на места са необходими допълнителни стъпки, така че да се намали времето за изчакване на тежкотоварните автомобили и да се предотвратят опити за нарушаване на реда за преминаване.

Заместник-министърът на транспорта Димитър Недялков отбеляза, че подобни проблеми като настоящите край Видин, е имало и край Русе. В Русе обаче е намерено решение и в кратки срокове ще се търси начин този модел да бъде приложен и при "Дунав мост 2". За целта от министерството, със съдействието на областния управител на Видин ще се осъществи спешен разговор с местната власт и с фирмата, която стопанисва паркинга край Видин.

В срещата в Министерския съвет участваха министърът на регионалното развитие и благоустройството Виолета Коритарова, министърът на земеделието и храните Георги Тахов, изпълнителният директор на НАП Румен Спецов, директорът на ГД "Гранична полиция" Антон Златанов, директорът на Агенция "Митници" Георги Димов.

✓ Все повече българи прибягват до бързи кредити, за да си купят стоки или услуги

Все повече българи прибягват до бързи кредити, за да си купят стоки или услуги, а не за да финансират спешна нужда. Това показва анализа на икономистите Стоян Панчев и Стойне Василев, който представиха в студиото на "Денят започва в неделя". Така докато преди 7 години подобен тип кредити са използвани предимно за купуване на храна и лечение, сега бързи кредити се използват за финансиране на почивки, покупка на техника и други. Продължава да се разтваря и ножицата на неравенството.

Според статистиката на БНБ за първите шест месеца на годината, домакинствата са изтеглили бързи кредити в размер на 4,1 млрд. лева, което е с над 19 на сто повече в сравнение с миналата година.

Стоян Панчев, икономист: "Ако ползваме бързи кредити със сигурност ще ни трябва повече пари сега от преди три години. Имали сме почти 30% увеличение на цените през този период на висока инфлация."

Стойне Василев, финансов консултант: "Един фактор, увеличението на кредитите също говори че ние сме по-големи оптимисти, очакваме по-високи доходи в бъдеще. Забелязвам че за разлика от преди седем-осем години

когато се теглеха много бързи кредити до заплати. Когато няхаме възможност. Сега се теглят главно за потребителски цели."

Въпреки че заплатите, както и цените през последните години се увеличават с високи темпове, не с такива нараства създадената добавена стойност в икономиката. Според последните данни на НСИ, Брутният вътрешен продукт се увеличава реално с 0,6% за първото тримесечие на годината.

Работещите в икономиката са над 3 млн. и 500 хиляди души, като голяма част от тях са заети в сектора на услугите. Индустрията обаче е секторът, който носи по-голяма добавена стойност за един изработен час - 36 лева и 40 стотинки. За сравнение в селското стопанство добавената стойност за час е 6 лева и 60 стотинки. Продължава да се разтваря и ножицата на неравенството между бедни и богати.

Стоян Панчев, икономист: "Работещите българи стават по-богати, получават по-висок доход - от 2006 година досега сме получили почти 100% увеличение на реалния доход. Но това е фокусирано основно върху хората, които работят. Тези които са безработни, пенсионери изостават."

Според икономиста е логично страната ни освен да овладее инфлацията, за да приеме еврото да помисли и за доближаване на доходите на българите до тези на хората в еврозоната.

БНР

✓ Слаба икономическа експанзия в ЕС, България е сред страните с по-добър от средния растеж

Икономиката на еврозоната и в рамките на целия ЕС се разшири през второто тримесечие на 2024 г. спрямо предходните три месеца, показват данни на официалната европейска статистика Евростат.

В същото време БВП на България се повиши с 0,5% спрямо първите три месеца на годината, като 9 страни членки на ЕС отбелязаха по-добра икономическа експанзия през второто тримесечие.

Растежът на БВП на еврозоната се забави до 0,2% от 0,3% през първото тримесечие, като аналогично отслабване отбеляза и икономиката на целия ЕС.

Най-солиден растеж на тримесечна база през второто тримесечие на 2024 г., отбеляза БВП на Полша (скок с 1,5%), следвана от Гърция (с 1,15) и Нидерландия (с 1,0%).

Най-голямо свиване пък отчита икономиката на Ирландия (спад с 1,0%), следваната от Латвия (понижение с 0,9%) и Австрия (с 0,4%), като икономически спад през второто тримесечие на 2024 г. отчетоха 6 от 27-те страни членки на съюза.

Спрямо година по-рано БВП на еврозоната се повиши с 0,6% през второто тримесечие на настоящата година след растеж с 0,5% три месеца по-рано, а в целия ЕС - с 0,8% след експанзия с 0,7% през първото тримесечие.

БВП на България пък нарасна през второто тримесечие на 2024 г. с 2,1% спрямо същия период година по-рано, като осем други членки на ЕС отбелязаха по-силен икономически растеж, водени от Малта (повишение с 4,2%), Полша (с 4,0%) и Кипър (с 3,7%).

В същото време броят на трудово заетите хора в ЕС и в частност в еврозоната се повиши през второто тримесечие на 2024 г. съответно с 0,1% и с 0,2% спрямо предходните три месеца, когато нарасна с 0,3%.

Спрямо година по-рано заетостта се увеличи в еврозоната и в ЕС с по 0,8% след повишения съответно с 1,0% и с 0,9% през първото тримесечие.

В България трудовата заетост пък нарасна през второто тримесечие с 0,5% спрямо предходното тримесечие, когато се повиши с 0,2%, като по-добър растеж беше отчете в едва три други членове на ЕС - в Ирландия и Литва (с по 1,1%) и в Естония (с 0,8%).

Спрямо второто тримесечие на 2023 г. растежът на заетостта в нашата страна се ускори до 1,7% от 0,7% през първото тримесечие.

✓ Марио Драги представя доклада си за конкурентоспособността на ЕС

Докладът за конкурентоспособността на Европейския съюз се очаква да бъде представен от Марио Драги, на когото бе възложена задачата преди около година.

Още миналата седмица стана ясно, че докладът на Супер Марио, какъвто е прякорът на бившия гуверньор на Европейската централна банка и бивш министър-председател на Италия, фокусира вниманието върху липсата на достатъчно инвестиции, високите цени на енергийните продукти и недостига на квалифицирана работна сила. Това е ключов проблем за Европейския съюз, според Драги, който - по информация на Ройтерс, е представил основни заключения от едногодишната си работа по темата пред посланиците на държавите членки.

Целта на проучването на Марио Драги е да бъдат дадени насоки как Евросъюзът да остане конкурентоспособен на глобалните икономически сили, сред които са САЩ и Китай.

Още миналата седмица Драги е имал среща с посланиците на 27-те страни от Европейския съюз, става ясно от редица публикации, според които

Драги все още не е разкрил детайли от доклада си, но е настоял, че е необходим много по-сериозен прогрес в дигитализацията. И още – той е заявил, че "радикалната промяна", за която се застъпва, отрежда важна роля на частния сектор в икономиката и изисква реформа на институциите на Евросъюза, посочва Ройтерс в своя публикация. Очаква се Драги да даде пресконференция заедно с председателя на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен.

Мениджър

✓ НСИ отчете 6,8% ръст на търговията на дребно за година

През юли 2024 г. в раздел "Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети" се наблюдава повишение на оборота с 1,2 на сто спрямо предходния месец по съпоставими цени. Това показват предварителни и сезонно изгладени данни на Националния статистически институт (НСИ).

Увеличение на оборота е отчетено при всички големи групи: "Търговия на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия" - с 1,4 на сто, "Търговия на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали" - с 0,9 на сто, и "Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали" - с 0,3 на сто. Търговският оборот нараства с 6,8 на сто спрямо юли 2023 г., показват календарно изгладените данни.

През юли 2024 г. в сравнение със същия месец на 2023 г. е регистрирано увеличение на оборота при "Търговия на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия" - с 12,6 на сто, и при "Търговия на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали" - със 7,3 на сто. Намаление е отчетено при "Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали" - с 6,2 на сто, показват още данните на статистиката, цитирани от БТА.

✓ Германия е изправена пред съкращения на хиляди работни места заради скъпата енергия и намаляващия износ

В Германия бяха прогнозирани мащабни съкращения в производствената индустрия поради нарастващите цени на енергията и намаляващия износ. Това съобщи в. Financial Times (FT) като се позовава на мненията на икономисти.

Някои сектори на икономиката са изправени пред загубата на няколко хиляди работни места. През 2024 г., според Германската федерална агенция по заетостта, нивото на безработица в Германия вече се е увеличило до 6 процента, като най-голямото увеличение е отбелязано сред висококвалифицираните професии в производствената индустрия. Германският пазар на труда „страда и умира“, според Карстен Бжески, главен икономист в холандската банка ING.

Изданието подчертава, че автомобилната индустрия, която е ключова за икономиката на страната, е на ръба на оцеляването поради прехода към електрически превозни средства. Създаването на такива превозни средства е по-просто и по-малко трудоемко в сравнение с автомобили с традиционни бензинови двигатели. Поради това заетостта в автомобилното производство е спаднала с 6,5 процента през 2023 г. до около 780 000 и вероятно ще продължи да намалява, посочва FT.

✓ Могат ли малките ядрени реактори да се превърнат в източник на енергията на бъдещето?

В бъдеще ядрените централи могат да станат по-малки, по-прости и по-лесни за изграждане, което може да доведе до революция в един източник на енергия, който все повече се разглежда като изключително важен за прехода от изкопаеми горива. Новите проекти, наречени малки модулни реактори, или накратко SMR, обещава да ускорят изграждането на нови централи, тъй като търсенето на чиста електроенергия се увеличава от изкуствения интелект, производството и електрическите превозни средства, предаде [CNBC](#).

В същото време комуналните дружества в цялата страна извеждат от експлоатация въглищните централи като част от енергийния преход, което поражда опасения за очертаващия се недостиг на електроенергия. На ядрената енергия се гледа като на потенциално решение, тъй като тя е най-надеждният наличен източник на енергия и не отделя въглероден диоксид. Изграждането на големи инсталации е много скъпо и отнема много време. В Джорджия, Southern Co. построи първите нови ядрени реактори от десетилетия насам, но проектът завърши със седемгодишно закъснение и на стойност над 30 млрд. долара. Малките модулни реактори с мощност 300 мегавата или по-малко са с размер около една трета от средния размер на реакторите в сегашния парк на САЩ. Целта е те да се изградят по начин,

подобен на монтажната линия, като централите излизат от заводите само на няколко части, които след това се сглобяват на място.

„Те са по-малка хапка от гледна точка на капитала“, казва Дъг Тру, главен ядрен експерт в Института за ядрена енергия, пред CNBC. „Те са идеално подходящи за неща като замяна на пенсионирана въглищна централа, защото размерът на въглищните централи обикновено е по-голям от този на проектното пространство за малки модулни реактори.“

В света функционират само три малки модулни реактора

По данни на Агенцията за ядрена енергия в света функционират само три малки модулни реактора. Два от тях се намират в Китай и Русия, които са основните геополитически противници на САЩ, а един тестов реактор функционира и в Япония. Ръководителите в ядрената индустрия като цяло са съгласни, че малките модулни реактори няма да достигнат търговски етап преди 2030 г. Амбициозните усилия на NuScale за внедряване на малки реактори на площадка в Айдахо беше отменен миналата година, тъй като цената на проекта нарасна от 5 млрд. долара на 9 млрд. долара поради инфлацията и високите лихвени проценти.

Ерик Кар, президент по ядрените операции в Dominion Energy, заяви, че най-голямото предизвикателство пред комерсиализацията на технологията в момента е управлението на разходите за първия по рода си проект.

„Никой не иска да бъде първи, но някой трябва да бъде“, каза Кар пред CNBC. „След като започне да функционира, това ще бъде чудесен, надежден източник на енергия за цялата национална мрежа.“ В момента Dominion оценява дали има смисъл да изгради малък модулен реактор в своята атомна централа North Anna в окръг Луиза, Вирджиния, северозападно от Ричмънд. Зоната на обслужване на енергийната компания включва най-големия пазар на центрове за данни в света в окръг Лудун, на по-малко от 100 мили северно от централата.

Очаква се търсенето на електроенергия от тези складове за компютърни сървъри да нарасне рязко, тъй като изкуственият интелект консумира повече енергия. В случая на Dominion пиковото потребление на електроенергия от централите за данни се очаква да се увеличи повече от два пъти до 6,4 гигавата до 2030 г. и четири пъти до 13,4 гигавата през 2038 г.

През юли Dominion поиска от технологичните компании за SMR да представят предложения за оценка на възможността за разработване на малък реактор в Северна Анна. Кар заяви, че интересът към процеса на изготвяне на предложенията е бил голям. Понастоящем предприятието работи с доставчиците, за да се увери, че те разбират нуждите на Dominion и да разберат коя технология би била подходяща, каза Кар.

„В нашия конкретен случай в Dominion имаме задължение към нашите акционери да постъпваме правилно, а също така имаме задължение към нашите клиенти да се уверим, че можем да посрещнем търсенето на този растеж, но трябва да балансираме и двата интереса“, каза Кар. Въпреки че Dominion все още не се е ангажирала с изграждането на SMR, един от сценариите за планиране предвижда разработването на шест такива реактора, които да започнат през 2034 г.

Технологичните компании, които са двигател на бума на централите за данни, също проявяват все по-голям интерес към ядрената енергетика поради нейната надеждност и роля в борбата с изменението на климата. Кар заяви, че Dominion води разговори с някои клиенти за евентуално сътрудничество за приближаване на SMR до реалността.

„Провеждаме дискусии с доставчиците на технологии, както и с големите клиенти, които идват и казват: „Как би могло да изглежда това, ако всички работим заедно?“, каза Кар.

Проектът на Holtec International

Holtec International, частна компания за ядрени технологии, се опитва да намери път напред за индустрията на два фронта. Компанията е в процес на рестартиране на ядрената централа „Палисейдс“ в Мичиган, което ще бъде първият случай, в който централа, която е прекратила дейността си, се връща в експлоатация. Holtec също така планира да инсталира два малки реактора в Palisades в началото на 2030 г., което ще увеличи капацитета на централата почти двойно. Кели Трис, президент на Holtec, заяви, без да разкрива имена, че поне шест комунални компании се интересуват от участие в рестартирането на Palisades и изграждането на малките реактори.

„Ако участват, те могат да получат всички тези болезнени уроци, без да се налага да плащат за тях“, казва Трис пред CNBC. „И след това, когато централата бъде построена на тяхно място, тя е втората, третата или четвъртата - която обикновено става много по-евтина, след като сте научили всичките си уроци.“

След като първият SMR бъде изграден в Палисейдс, Holtec планира да изгради портфейл от поръчки, за да „произвежда непрекъснато компонентите за това за всяка централа, която е необходима“, каза Трис. Дизайнът на SMR на Holtec е воден реактор под налягане, същата технология като повечето централи, които понастоящем работят в американския флот. „Но с някои елегантни функции за безопасност, които не изискват човешко действие и в резултат

на това са по-прости за експлоатация, изискват се по-малко хора, по-лесни са за поддръжка“, каза Трис. „И също така може да се възпроизвежда. Нашата цел е всеки SMR да бъде по същество еднакъв“, казва той.

Constellation Energy също обмисля строителство на модулен реактор

Най-големият оператор на ядрени централи в САЩ, Constellation Energy, също проучва възможността за изграждане на малък реактор в някои от своите съоръжения. Тенденцията в отрасъла е да се модернизират съществуващите централи с малки реактори, отчасти защото общностите вече са отворени към ядрената енергетика. Необходимите земя, вода, мрежова връзка и зона за сигурност също вече са налични, казва Катлийн Барон, главен директор по стратегията в Constellation. Барон заяви, че идеята е да се работи с клиент, който се интересува от сключване на договор с някоя от съществуващите централи на Constellation за доставка на електроенергия днес, а след това да се работи с него за използване на съоръжението за „разполагане на SMR, за да се осигури повече чиста енергия на този клиент в бъдеще“.

„Това ще се случи само ако има подкрепяща държавна политика, подобна на тази, която държавите са направили с офшорните ветърни централи, и има клиенти, които се интересуват от закупуване на потреблението от тези реактори“, каза Барон. Засега енергийният преход ще изисква подход „всичко отгоре“, като природният газ ще играе ролята на мост към по-чиста енергия, докато въглицата се изтеглят от употреба - до пускането в действие на следващата технология, каза Кар от Dominion. „SMR може да се окаже тази следваща технология“, каза той.

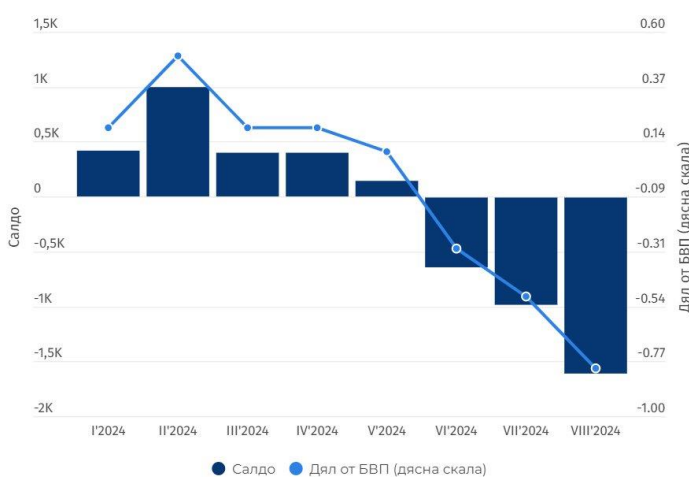
[Business.dir.bg](https://business.dir.bg)

✓ Ще успеем ли да удържим дефицита?

Последните фискални данни на министерството на финансите за август 2024 година показват допълнително влошаване на бюджетната позиция и поставят много въпроси пред развитието на фискалните показатели до края на годината и вероятността от ограничаване на бюджетния дефицит под 3% от БВП. Има риск бюджетното салдо, а не само инфлационния критерий, да е допълнителен фактор, ограничаващ България пред бъдещо членство в Евроната.

Салдо по КФП по месеци за 2024 г.

Източник: МФ

Споделени

ИПИ

Графика: МФ/ИПИ

Какви са основните причини за увеличаващия се бюджетен дефицит?

На първо място, това е стремителният ръст на социалните разходи - най-вече разходите за пенсии, след увеличението им през юли и нарастването на заплатите в ключови публични сектори. Срещу този ръст не стои аналогичен ръст в приходите, като забавяне на нарастването на приходите се наблюдава при данъчните приходи. На следващо място, при неданъчните приходи се отчитат по-ниските приходи от дивидент от държавните предприятия за тази година, най-вече заради неразпределяне на дивидент от печалбата на "БЕХ" ЕАД за финансовата 2023 г.

Постепенно се ускорява и изпълнението на капиталова програма на правителството, което води до ръст на капиталовите разходи по консолидираната фискална програма и също поставя под сериозен натиск разходната страна

на бюджета. Несигурността по отношение на това дали ще получим средства по НПВУ от ЕК, с които да се покрият направени вече разходи по проекти от плана с национални средства, също създава допълнителен риск.

Прекомерният бюджетен дефицит е проблем поради няколко причини. Чисто фискално той показва, че държавата се намесва в икономиката чрез експанзия на паричното предлагане. Тази експанзия обаче би имала смисъл, само ако действа стабилизиращо - противоположно на бизнес цикъла. Министерството на финансите, както обикновено, не си прави труда текущо да оценява фискалната позиция спрямо икономическия цикъл, което навежда на мисълта, че размерът на бюджетното салдо е просто случайна величина, а не част от предварително премислена и реализирана антициклична политика.

На второ място, дефицит под 3% е един от критериите за приемане в Еврозоната и неспазването му затваря вратата на България за членство. През последните месеци, разбираемо, всички анализатори и политици се концентрират единствено върху инфлационния критерий, но дефицитът по бюджета също може да се окаже сериозен препенникамък.

Както вече [писахме](#) миналата седмица, трупането на дефицити в годините неминуемо води след себе си и нарастване на държавния дълг, чието управление става все по-скъпо и увеличава рисковете. Да не забравяме и, че дефицит над 3% от БВП е пряко нарушение на закона за публичните финанси и на фискалните правила, включени в него. За съжаление обаче, както и при други нормативни документи, липсата на санкция по този закон прави изпълнението му крайно пожелателно.

Политическата криза, предстоящите избори с неясен резултат, най-вече по отношение на това ще има ли стабилно правителство или не, допълнително усложняват ситуацията с управлението на разходите и ограничаване на дефицита. Ако никой не се ангажира сериозно с фискално управление в близко време, трудно ще овладяваме експанзията и свързаните с нея рискове.

✓ Министър Малинов потвърди датата за пускането на LNG терминала в Александруполис

Очакваме на първи октомври да бъде въведен в търговска експлоатация терминалът за втечен природен газ в Александруполис, потвърди служебният министър на енергетиката Владимир Малинов по време на участието си в осмото издание на "Енергиен форум за Югоизточна Европа" в Солун. Събитието се организира от Американско-гръцката търговска камара в партньорство с Атлантическия съвет.

Преди два дни проектната компания Gastrade официално потвърди, че терминалът за втечен природен газ край Александруполис (FSRU) ще заработи на 1 октомври след успешното завършване на всички тестове за "пускане в експлоатация" на проекта. Така след повече от половин година забавяне вторият терминал в страната и първият плаващ за съхранение и регазификация ще бъде пуснат в експлоатация в началото на новата газова година. Българската държава притежава 20% в проекта. Със старта на работата на FSRU ще започнат и дългоочакваните доставки на газ за България.

Министър Малинов определи терминалът за втечен газ в Александруполис като отличен пример за успешното сътрудничество между страните, благодарение на което ще се гарантира енергийната сигурност в региона. Като други добри примери в тази сфера той посочи Вертикалния газов коридор и проекта за свързване на енергийната система на Европа и Северна Африка.

По думите му страните от региона трябва да разработят съвместен проект, който да издигнат до стратегическо ниво с партньорите от САЩ.

В сътрудничеството и координацията страните от региона на Югоизточна Европа ще постигнат целта си за енергийна сигурност. Съвместната ни работа по енергийна свързаност, диверсификация, увеличаване дела на чистата енергия и достигане на климатична неутралност ще допринесе за развитието на региона, каза министърът на енергетиката Министър Малинов отбеляза, че в процеса по увеличаване на дела на зелената енергия следва да се запази конкурентоспособността на икономиките в региона.

"В сътрудничество с всички страни трябва да изградим необходимата електроенергийна мрежа, за да осигурим достъп до енергия на поносими за бизнеса и потребителите цени", подчерта министър Владимир Малинов.

Той отбеляза, че в момента се наблюдават сериозни различия в цените на електроенергията между регионите на Югоизточна Европа и Централна и Западна Европа.

Според него принос в за енергийната сигурност в региона има и сътрудничеството с партньорите от САЩ. В България благодарение на съвместната ни работа със САЩ горивото за 5-и блок на АЕЦ "Козлодуй" вече е диверсифицирано след като бе успешно въведено в експлоатация през месец май", каза още той.

При едно от последните посещения на служебния министър на енергетиката Владимир Малинов в Гърция той информира, че терминалът за втечен газ в Александруполис ще бъде въведен в експлоатация на 1 октомври, припомня БТА.

"След като техническият дефект по свързване на платформата за регазификация на втечен природен газ до Александруполис е отстранен, терминалът ще бъде въведен в експлоатация на 1 октомври. Вече са приключили и всички лицензионни процедури", обясни той. Проектът е от стратегическо значение, като ще осигури важен коридор за доставка на втечен природен газ от алтернативни източници за целия регион, изтъкна тогава от Министерството на енергетиката. Освен това българският газопреносен оператор "Булгартрансгаз" е акционер в терминала с 20 процента.

Служебният министър на енергетиката Владимир Малинов участва в два енергийни форума, които се провеждат в Солун, съобщиха по-рано през деня от пресцентъра на Министерството на енергетиката. На 8 септември той ще се включи в "Диалог за енергетиката на бъдещето на Европа в Близкия изток и Северна Африка (MEFED) - фокус върху енергийната инфраструктура". Домакини на събитието ще бъдат Теодорос Скилакакис, министър на околната среда и енергетиката на Република Гърция, и д-р Роберт Хабек, вицеканцлер и федерален министър на икономиката и климатичните действия на Федерална република Германия. Програмата е съсредоточена върху развитието на междурегионалната енергийна инфраструктура с цел ускоряване на енергийния преход.

3e-news.net

✓ Гърция, Румъния и България стартират седмицата с най-високите цени на електроенергията в Европа

Румънската енергийна борса OPCOM затвори сегмента „Ден напред“ при цена от 158,74 евро/мвтч за базова енергия. Това сочат данните на борсата за 9 септември 2024 г. Пиковата цена ще бъде 189,16 евро/мвтч, а извънпиковата ще е 128,33 евро/мвтч. Най-високата цена от 511,68 евро/мвтч ще бъде в 20 ч. Най-ниска ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 75,89 евро/мвтч. Търгуваните обеми базова енергия ще бъдат 43 856,0 мвтч.

На гръцката енергийна борса HENEX средната цена за базова енергия на 9 септември ще бъде 162,68 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 349 473,66 мвтч. Максималната цена ще е 511,68 евро/мвтч и тя ще е в 20 ч. Минималната цена ще бъде в 4 ч и в 5 ч и тя ще бъде 98,90 евро/мвтч.

При унгарската енергийна борса HUPX цената на базовата енергия за 9 септември е 142,45 евро/мвтч. Пиковата цена ще бъде 168,72 евро/мвтч. Най-високата цена от 390,37 евро/мвтч ще бъде в 20 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 76,47 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 94 086,6 мвтч.

Базовата цена на електроенергията за 9 септември на Словашката енергийна борса е 116,01 евро/мвтч. Най-високата цена от 186,52 евро/мвтч ще бъде в 20 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 77,92 евро/мвтч.

Базовата цена на електроенергията на Чешката енергийна борса е 100,97 евро/мвтч. Най-високата цена от 158,46 евро/мвтч ще бъде в 9 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 24 ч и тя ще бъде 77,75 евро/мвтч.

На Австрийската енергийна борса цената за базова енергия за 9 септември е 119,86 евро/мвтч. Пиковата цена ще е 106,04 евро/мвтч. Търгуваният обем при базовата енергия е 48 868,4 мвтч. Най-висока се очаква да бъде цената в 9 ч и тя ще достигне 150,07 евро/мвтч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 75,04 евро/мвтч.

На Германската енергийна борса цената за базова енергия е 99,73 евро/мвтч на 9 септември. Пиковата цена ще бъде 104,19 евро/мвтч. Търгуваните обеми при базовата енергия са 807 706,8 мвтч. Най-висока ще бъде цената в 9 ч и тя ще достигне 159,57 евро/мвтч. Най-ниска пък ще бъде цената в 17 ч и тя ще бъде 78,68 евро/мвтч.

На италианския енергиен пазар електроенергията на сегмента „Ден напред“ за 9 септември и ще се продава за 118,02 евро/мвтч за базова енергия. Това ще бъде най-високата цена за базова енергия в този ден от цяла Европа.

✓ Зелените работни места ще намерят дом далеч от Европа, предупреждава индустриален синдикат в ЕС

Европейската зелена сделка обеща нови работни места в зелените индустрии, компенсиращи загубата на работни места другаде. Ала тези работни места в момента се създават извън Европа. За това предупреди Джудит Киртън-Дарлинг, генерален секретар на най-големия индустриален синдикат в ЕС.

Докато европейските индустрии се борят с преходните цели да се доближат полека-лека до климатичната неутралност до 2050 г., водещият индустриален профсъюз се тревожи, че тези политики може да се насочат към „брутален икономически период“, обясни Киртън-Дарлинг от IndustriAll Europe пред изданието Euractiv.

„В момента не спя много добре“, каза тя. Изследвания, включително от Европейската комисия, очакват Зелената сделка да има цялостно „ограничено“ или дори нетно положително въздействие върху работните места, което се

основава на предположението, че „ще има [...] нови индустрии, докато други индустрии се трансформират или западат“, припомни синдикалистката.

„Това, което виждаме обаче, е, че тези нови работни места не идват в Европа“, добави тя. Докато зелени индустрии като вятърни турбини и електрически автомобили се разрастват в световен мащаб, производствата в Европа са на „ръба на закриването“.

В понеделник германските медии [съобщиха](#), че най-големият производител на автомобили в Европа Volkswagen ще се откаже от предишния си ангажимент да защити 110 000 свои работни места в Германия, [като планира](#) да затвори поне един производствен обект.

„В секторите, в които сме пазарен лидер, във възобновяемата енергия или автомобилния сектор, не трябва да губим позициите си“, каза Киртън-Дарлинг, обвинявайки както „политическия“, така и „корпоративния“ за тези провали в политиката.

За „някои от нещата, които се случват, отговорността е на корпоративното управление, което преследва конкурентоспособността на разходите пред инвестициите и иновациите в своите индустрии“, каза тя. „Но трябва да се овладеем. В противен случай навлизаме в изключително труден и [най-вероятно] брутален икономически период за Европа“, предупреди тя.

Автомобилният сектор е в окопите

Ситуацията в автомобилната индустрия е от особено значение за Киртън-Дарлинг, която според нея е „гръбнакът на европейското производство“, осигурявайки 13 милиона преки и непреки работни места.

„Толкова голяма част от нашите основни индустрии – независимо дали става въпрос за химикали, основни материали или основни метали – се запазват с автомобилния сектор. А кризата в автомобилния сектор има огромни последици за индустриалните работници в цяла Европа“, каза тя.

За да стимулира търсенето на електрически автомобили, ЕС трябва да обмисли „схеми за социален лизинг“, каза тя, цитирайки френски план, въведен миналата година, който беше спрял поради масовото търсене.

Това трябва да бъде свързано със „социалните условия за подкрепа на трансформацията на автомобилния сектор“, каза Киртън-Дарлинг. Други мерки ще трябва да се справят с преквалификацията на работниците и изграждането на необходимата инфраструктура за зареждане на електрически автомобили, добави още тя.

„Ние съхраняваме известна надежда в „Сделката за чиста промишленост“, която фон дер Лайен обяви“, каза Киртън-Дарлинг, имайки предвид [обръщението за кандидатурата на шефа](#) на ЕК пред парламента което бе направено през юли. Но добави, че политиките трябва преди всичко „да признаят мащабът на инвестициите, който е необходим“ за постигане на такива промени.

„Ние не поставяме под въпрос целта докде трябва да стигнем. Но имаме много проблеми и въпроси как да стигнем до там“, каза тя. Китай има предимство пред Европа при електрическите превозни средства и защото последната е „заложила на грешния кон“ – тоест на дизела, категорична бе Киртън-Дарлинг.

Половината от основния капацитет на стомана може да бъде загубен

Шефът на IndustriAll също беше „изключително притеснена“ и за производството на стомана в Европа.

Според вътрешните изчисления на индустриалния синдикат, проектите за декарбонизация, обявени от европейски производители на стомана, биха представлявали само „половината от текущото първично производство на стомана [в Европа“. А това означава, че има „десетки хиляди работни места в риск“ за заводи, които все още нямат план за декарбонизация.

Съгласно целта на ЕС за постигане на климатична неутралност до 2050 г. индустриите с големи емисии като стоманодобивната ще трябва да претърпят тежки трансформации, тъй като от 2039 г. няма да бъдат налични [нови квоти](#) за емисии съгласно Системата за търговия с емисии (ETS) на ЕС.

Докато много обекти за производство на стомана в Северна и Западна Европа имат планове за преминаване към щадящо климата производство на стомана, Киртън-Дарлинг предупреди, че „в Централна и Източна Европа всичко е на теория само“.

Плановите за водещи пазари за зелена стомана, както беше споменато в речта на фон дер Лайен през юли, може да са част от решението, каза тя. Въпреки това, ЕС също ще се нуждае от „нови мерки за справяне със свръхкапацитета“ при традиционното производство на стомана.

„Капацитетът за стомана, който се изгражда в страни като Индия, е огромен“, каза тя, като отбеляза, че това е „активна индустриална политика“ от страни като Китай и Индия за намаляване на цените, „за да убият конкуренцията и да доминират на пазарите“.

„Това е толкова стратегически сектор, от съображения за отбранителна сигурност и от съображения за енергиен преход, че за нас е невероятно да се окажем в ситуация, в която политиките [не] признават стратегическото значение на притежаването на собствен местен капацитет за производство на стомана”, каза Киртън-Дарлинг.

✓ Сметките за ток в столиците на ЕС през август тази година спрямо миналата са се понижали с 6 %, а тези за газ – с 3 на сто

Развитието на европейските цени на електроенергията и газа за бита без данъци в европейските столици между януари 2009 г. и месец август 2024 г. представят в поредното си проучване VaasaETT и два от водещите регулатор на енергийния пазар - Energie-Control Austria и унгарският орган за регулиране на енергетиката и комуналните услуги (MEKH). Индексът се изчислява чрез претегляне на цените във всяка от столиците според съответното национално потребление на електроенергия или газ.

Цените на електроенергията намаляха устойчиво през първата половина на 2009 г. и стигнаха дъното от 96 индексни пункта през юни същата година, тъй като икономическата криза се отрази на търсенето. През втората половина на 2009 г. цените започнаха да се възстановяват. Оттогава са във възходяща тенденция. Индексът за електроенергия достигна 116 индексни пункта (и.п.) през октомври 2014 г., През 2016 г. и 2017 г. се колебае около 108 и.п., както и между 115 – 119 и.п. през 2019 г., за да падне по време на COVID под 112 пункта. Тенденцията към нарастване започна още през 2021 г. От януари 2022 г. индексът за електрическа енергия NEPI започва да нараства екстремно през декември 2021 г. и достига 164 пункта. След като изкачи най-рязкото стъпало в историческите данни през януари 2022 г. и постигна пик през октомври 2022 г., индексът следва тенденция към понижаване и в момента е 185 пункта (EUR-15), се посочва в изследването. За сравнение, през юли този индекс беше 180 пункта.

По отношение на цените на газа, експертите напомнят трудните периоди от 2009 г. насам, както и че „продължаващата енергийна криза засегна силно индекса на цените на това гориво през 2021 г., преминавайки от 87 пункта през януари 2021 г. до 163 пункта през ноември 2021 г. Впоследствие той отново се удвои през ноември 2022 г. и достигна 350 пункта. От VaasaETT изчисляват, че през месец август 2024 г. е на ниво от 160 индексни пункта. Преди месец, или през юли изчислението бе за 161 индексни пункта.

При разглеждане на средните стойности на цените за крайните потребители, както за електроенергията, така и за газа се наблюдават следните промени: в сравнение с месеца август 2023 г., сметките за ток във всички столици на ЕС са се понижали с 6 %, а тези за газ – с 3 на сто.

В номинално изражение, цените в столиците на Централна и Източна Европа (ЦИЕ) обикновено са по-ниски от средните. Проучването установява, че Прага, Талин и Вилнюс са единствените столици сред страните от ЦИЕ, в които цената на електроенергията е над средната за Европа.

В доклада са очертани и тенденции следвани от западните пазари по отношение на защитените потребители, които са изключително важни.

В зависимост от това къде в изследваните 33-те европейски столици живее даден краен потребител в Европа, към 1 август цената, която плаща, може да варира в съотношение над 5. Експертите, провеждащи изследването за пореден път стигат до извода, че за битовите клиенти в Европа най-скъпите градове са Берлин и Прага. След тях се нареждат Дъблин, Лондон и Берн. Осло е с най-евтината цена на електроенергията, следван от Будапеща, Киев и Белград.

Най-значимите промени, настъпили на пазара на електроенергия през месец август, са следните

- 5% увеличение на цените в Мадрид, поради повишаване на енергийните данъци компоненти;
- Ръст на цените с 4% в Атина, поради поскъпване на компонентите на енергията и енергийните данъци;
- Повишение на цените с 1% в Лисабон и Вилнюс, поради ръст на енергийния компонент;
- 19% намаление на цената в Осло, поради поевтиняване на енергийния компонент;
- 2% понижаване на цените в Лондон и Стокхолм, поради спад на енергийния й компонент;
- 1% поевтиняване на цените в Амстердам, Брюксел, Хелзинки и Никозия, поради понижаване на енергийния компонент;
- 1% намаление на цените в Копенхаген, поради намаляване на компонента за дистрибуция.

Средната цена на електроенергията за крайните потребители продължава и през август тенденцията на стабилизиране, наблюдавана от началото лятото. В момента тя е с 5 % по-ниска в сравнение си нивото от преди година. От 33-те пазара, анализирани в този доклад, само на 4 е имало известно ниво на увеличение на цената на електроенергията за крайния потребител, докато 21 не показват вариране. Други 8 пазара отчитат намаления на цените, повечето от които са незначителни, с изключение на Осло, където цената спада с 19%, отбелязват анализаторите.

Най-голямото увеличение на цените на електроенергията за крайния потребител се наблюдава в Мадрид (5%), което се дължи на по-високото търсене в страната в резултат на покачващите се температури и увеличеното използване на климатици, което пък допълнително се засилва от големия поток от туристи. Освен това продължаващата гореща вълна значително намали производството на вятърна енергия, което съответно допринесе за по-високите цени на енергията.

Увеличението от 4 % в Атина се дължи основно на нарастващото търсене и по-високите цени на природния газ, на който се падат 40% от производството на електроенергия в страната. В отговор гръцкият правителството обяви нова дотация от 0,016 €/kWh (за до 500 kWh на месец) за домакинства по договори с променливи цени, за да помогне за компенсиране на рязко растящите сметки през август. Съответната субсидия за уязвими клиенти беше определена на 0,05 €/kWh (евро за кВтч).

От друга страна, най-значително понижение на цените се наблюдава в Осло (-19%) след значителен спад на цените на едно от над 50%. Почасовите спот цени не са надхвърлили прага от 73 øre/kWh през месеца, над който се активира схемата за енергийни субсидии, което означава, че няма да има субсидия за крайните потребители за втори пореден месец.

Когато се коригира към стандартите за покупателна способност (PPS) във всяка страна, картината се променя драстично. PPS е изкуствена референтна валута, която елиминира общите разлики в ценовите нива между държавите. Когато са изразени в PPS, цените на енергията се изясняват по отношение разходите за други стоки и услуги. Най-ниските коригирани цени на електроенергията за домакинствата са в Осло, Будапеща, Валета и Стокхолм, докато най-високите в момента са в Прага, Никозия, Берлин и Варшава. Повечето от страните от ЦИЕ обикновено имат цени на електроенергията, които са сравнително ниски в сравнение с общото ниво на цените в страната и под средното за Европа. Това обаче не е така през август - Букурещ, Прага, Рига, Талин, Вилнюс и Варшава са столиците сред страните от ЦИЕ, в които цената на електроенергията е над средната за Европа.

При разбивка на цената на електроенергията за 33 анализирани столици по енергия, разпределение, енергийни данъци и ДДС, проучването показва, че средно енергията (оспоримият компонент на цената) представлява 52% от стойността на сметката за електричество за крайния потребител, разпределението - 27%, енергийните данъци - 6%, а ДДС - 15%.

Фокусирайки се върху цената на енергията като стока, в Будапеща тя в момента представлява само 14% от цената на електроенергията за краен потребител, която е най-ниската сред всички изследвани градове. Напротив, Никозия е с най-голям енергиен процент, достигащ 74% от цената за крайния потребител през месец август 2024 г.

Освен това, считано от януари 2020 г., типичен потребител в Амстердам плаща нулев енергиен данък поради увеличения размер на данъчния кредит, който надвишава посочения размер на енергийния данък. Напротив, те получават възстановяване на превишената сума на данъчния кредит. Целта на това възстановяване е да насърчи потребителите към електрификация и отказ от отопление и уреди на газ.

По същия начин в град Люксембург типичният клиент плаща отрицателни енергийни данъци в резултат на механизма за компенсация, който е в сила в момента, предназначен да компенсира увеличението на енергийния компонент и да стабилизира цените до нивата от 2022 г.

Преди енергийната криза фиксираните (цена и срок) и променливите цени бяха относително сходни, констатират експертите. Фиксираната цена често е била по-ниска, тъй като е осигурявала на доставчика по-малка лоялност и риск при доставката. Въпреки че клиентите по същество залагаха малко на посоката на пазара, това не беше особено важен избор за повечето клиенти. Поне на по-зрелите пазари активните клиенти все пак са склонни да избират фиксирани цени. След кризата ситуацията почти се обърна, констатират експертите.

Фиксираните цени, там, където са налични (на някои пазари те не са налични от началото или следата на кризата), клонят към по-високи от променливите, в някои случаи с много голям марж. Тази тенденция изглежда отново се обръща, констатират експертите. През август 2024 г. броят на фиксираните предлагани договори изглежда се увеличава, докато средната им цена е по-висока от средната променлива цена с 1,24 с€/kWh. Това се наблюдава и при по-голямата част от пазарите на 15 европейски държави (EUR15), когато се изследват поотделно, като фиксираните договори са средно по-евтини от променливите в шест от отделните пазари.

Във всички изследвани от експертите пазари, средната цена за фиксирани цени, според проучването, през август е 28,38 с€/kWh, а за променливите - 27,13 с€/kWh. Естествено, за тези пазари, където фиксираните цени са налични и много различни от променливите цени, средната стойност на двете е по-малко представителна, отколкото на други пазари.

Ако променливите цени се коригират по паритета на покупателна способност (PPS), вероятно ще се придобие по-ясна картина на относителното значение на най-популярните цени през месец юни 2024 г.

Природен газ

По отношение на цената на природния газ за битовите потребители от 27 европейски столици за август 2024 г. за пореден път в проучването се затвърждава наблюдението, че най-високата цена се плаща от жителите на Стокхолм - почти 3 пъти над средната цена за краен потребител в Европа. На второ място по най-висока цена се нарежда Берн, което се обяснява с естеството на шведския газов пазар; малкият размер от само 77 000 битови клиенти на газ в цяла Швеция, от които 50 000 в изолираната газова мрежа в Стокхолм. Амстердам и през август запазва третото си място като най-скъпа столица.

За пореден път се налага изводът, че цената в Стокхолм е почти 13 пъти по-висока от тази в Будапеща, който е най-евтиният град за газ в ЕС, и почти 18 пъти по-висока, ако се включи Киев. Природният газ за домакинствата обикновено е по-евтин в страните от ЦИЕ, но този път с изключение на Чехия.

Най-значимите промени, настъпили на пазара на природен газ през месец август:

- 2% увеличение на цените в Лисабон и София, поради повишение на енергийния компонент;
- Покачване на цените с 1% в Париж, Прага и Рига, поради увеличение на енергийния им компонент;
- 2% намаление на цените в Атина, Рим и Талин, понижение на компонента за енергия;
- Спад на цените с 2% във Виена, поради поевтиняване на енергията и енергийните данъци и компоненти;
- 1% понижение на цените в Берлин, Брюксел и Лондон, поради намаляване на енергийния компонент.

През август средната цена на природния газ за краен потребител остава относително стабилна в цяла Европа. Повече от половината от разглежданите столици цените през този месец не са варирали, а при тези с промени в цените, увеличението или понижението е с не повече от 2%. Европейските съоръжения за съхранение постигнаха целта за капацитет от 90% предсрочно и се очаква да бъдат напълно готови преди началото на отоплителния сезон. Въпреки това, референтният индекс TTF варираше над границата от 35 €/MWh през август, надвишавайки 40 €/MWh само временно, което показва, че газовите пазари са повлияни не само от основните пазари, но и от геополитическото развитие. Средно цените за крайните потребители този месец са с 3% по-ниски в сравнение с миналата година, но остават с 43% по-високи от август 2021 г., констатира от VaasaETT.

Увеличението от 2% в София се дължи на годишния ремонт на Трансадриатическия тръбопровод, който протече във времето от 5 до 11 август, което доведе до намален пренос на газ от Азербайджан.

Точно противоположно, спад от 2% беше отбелязан в Талин, след като Eesti Gaas, действащият и най-голям доставчик в Естония, обяви по-ниски цени в резултат на тенденция към поевтиняване на световните пазари, слагайки край на възходящото движение на цените на газа през последните няколко месеца. Очаква се повече доставчици да последват примера и да намалят тарифите си за местни клиенти.

По същия начин, както при електроенергията, цените на газа при PPS са с много различен резултат от действителните. През август Будапеща, Загреб и Лондон са били най-евтините градове, коригирани към PPS, отчитат експертите.

Проучването показва, че средно енергията (оспоримият компонент на цената) представлява 53% от цената на природния газ за крайния потребител, разпределението - 22%, енергийните данъци - 10%, а ДДС -16% за европейските столици.

Като цяло резултатите показват, че пазарните сили представляват за електроенергията около 52% от цената за крайния потребител и 53% за газа, докато националните фискални и регулаторни елементи са отговорни за останалите 48% и 47% чрез тарифи за разпределение, енергийни данъци и ДДС.

Енергийният дял в цената на електроенергията за крайния потребител е бил 64% през август 2022 г. и 56% през август 2023 г., докато в момента е 52%. По същия начин на пазара на природен газ процентът на енергийния компонент от цената за крайния потребител е била 69% през август 2022 г., преди да достигне 57% през юли 2023 г. и 53% също през август тази година (2024 г.) На места, там където компонента за енергия е по-нисък, такъв е и стимулът за клиентите да търсят по-конкурентни оферти, заключават от VaasaETT.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Франция иска от ЕС да удължи крайния срок за представяне на план за дефицита

Френското правителство е поискало от Европейската комисия удължаване на крайния срок за представяне на плана си за намаляване на публичния дефицит, съобщи от Министерството на финансите в неделя, потвърждавайки доклад в La Tribune Dimanche.

Франция е поискала допълнително време, за да осигури съгласуваност между плана и финансовия си закон за 2025 г., заяви представител на министерството пред Bloomberg, без да посочи какъв ще бъде новият предложен срок. Планът трябваше да бъде представен до 20 септември.

На 5 септември президентът Еманюел Макрон назначи Мишел Барние за нов министър-председател на Франция. Най-спешният приоритет на Барние ще бъде законопроекът за бюджета за 2025 г., който трябва да бъде представен на парламента за обсъждане до 1 октомври. Новият премиер първо ще трябва да намери нов финансов министър на мястото на Бруно Льо Мер, който заяви, че няма да остане на поста.

ЕС беше поискал от Франция и още шест държави по-дългосрочна фискална стратегия, която да бъде изпратена в Брюксел през септември. Правилата на ЕС включват строги мерки за държавите с дълг, надвишаващ 60% от брутния вътрешен продукт, и бюджетен дефицит от над 3%. Миналата година дефицитът на Франция беше 5,5%, а дългът ѝ възлизаше на около 111% от БВП.

Барние не разполага с мнозинство в парламента и се сблъсква с Националното събрание, в което много депутати са настроени враждебно към него или в най-добрия случай изискват политически отстъпки в замяна на това, че няма да свалят правителството с вот на недоверие.

Партийната математика означава, че администрацията на Барние може да преживее такова предложение с подкрепата на центристите и консерваторите и с мълчаливото съгласие на крайнодясното Национално обединение. Барние вече е подложен на натиск, докато се опитва да сформира правителство. Марин Льо Пен, лидер на десния Национален рали, заяви пред La Tribune в неделя, че очаква действия от новия премиер. Франция „повече не може да си позволи“ разходи за финансиране на имигранти за сметка на полицията, а освен това трябва да се справи с измамите, каза тя.

В събота около 110 000 демонстранти излязоха в градове в цяла Франция, за да се противопоставят на избора на десен премиер от страна на Макрон, след като крайнолявата партия „Непреклонна Франция“ и други организации призоваха за протести.

Проучване на Ifop за седмичника JDD показва, че 52% от французите са доволни от избора на Барние за министър-председател, въпреки че 74% смятат, че неговото правителство бързо ще бъде отхвърлено от парламента.

✓ Италия иска отмяна на забраната на ЕС за двигатели с вътрешно горене до 2035 г.

Италиански официални представители заявиха, че планът на Европейския съюз за забрана на продажбите на нови двигатели с вътрешно горене от 2035 г. трябва да бъде преразгледан.

„Забраната трябва да бъде променена“, заяви министърът на енергетиката Джилберто Пишето Фратин в събота в рамките на форума „Амбросети“ в Чернобию, на брега на италианското езеро Комо.

Пикето Фратин нарече решението на ЕС „абсурдно“ и продиктувано от „идеологическа визия“, както и от държавно контролиран подход към изготвянето на политики в рамките на блока. Планът се нуждае от промяна, за да отрази различните пазарни реалности на фона на забавянето на европейската автомобилна индустрия, добави той.

Министърът на промишлеността Адолфо Урсо също подкрепи промяната, като призова бъдещата Европейска комисия да предвиди преразглеждането на плана от 2026 г. за началото на 2025 г. „В една несигурна обстановка, която се отразява на германската автомобилна индустрия, е необходима яснота, за да не се допусне срив на европейската индустрия“, заяви Урсо в Чернобию.

„Европа се нуждае от прагматична визия, идеологическата визия се провали. Трябва да признаем това“, добави той.

Позицията на Италия далеч не е нова. Според изявление от петък партията от правителствената коалиция „Лига“, ръководена от вицепремиера Матео Салвини, е готова да предложи законодателство, което да задължи правителството на премиера Джорджия Мелони да отмени забраната.

Представители на Италия са заявили, че не са против разработването и производството на електрически превозни средства, но че те трябва да бъдат част от по-широк набор от автомобилни задвижващи системи.

Продажбите на Stellantis NV в Италия намаляват и компанията планира да съкрати работни места. Volkswagen AG обмисля закриване на заводи в Германия за първи път в 87-годишната си история.

Лука де Мео, главен изпълнителен директор на френската Renault SA, заяви в интервю в неделя, че европейските производители на автомобили могат да понесат глоби в размер на до 15 млрд. евро (16,6 млрд. долара), ако не успеят да постигнат амбициозните цели на ЕС в областта на климата след забавянето на продажбите на електромобили.

✓ Америка губи битката за Червено море

- *Кризата в Червено море показва как на пръв поглед незначителни участници могат да използват сравнително евтини възможности, за да оказват огромно въздействие*
- *Вашингтон се колебае да предприеме по-решителни мерки от страх да не разпали напрегнатата регионална ситуация*

Дори по стандартите на Близкия изток изминалата година беше изпълнена с изненади. Една светкавична атака на „Хамас“ доведе до най-смъртоносният ден за евреите след Холокоста. Последвалата война между Израел и „Хамас“ в Ивицата Газа продължи по-дълго, отколкото почти всеки си е представял. Иран предприе може би най-мощния в историята удар с дрон и ракети срещу Израел, който беше пресечен благодарение на безпрецедентното сътрудничество от страна на държавите в региона и извън него.

И все пак най-голямата изненада е и най-зловещата за световния ред. Радикален квазидържавен актьор, за който повечето американци не бяха чували, хутите от Йемен, отправиха най-сериозното предизвикателство към свободата на моретата от десетилетия насам - и вероятно победиха една уморена суперсила по пътя си.

В края на 2023 г. хутите започнаха кампанията си срещу корабоплаването през Баб ел-Мандеб, който свързва Червено море и Аденияския залив. Номинално те атакуват от симпатия към палестинския народ, но също така и за да спечелят авторитет в рамките на така наречената Ос на съпротивата- група от близоизточни пълномощници, отглеждани от Иран.

През януари Вашингтон отговори с операция „Пазител на благоденствието“, която включва отбранителни усилия (предимно от американски разрушители) за предпазване на корабоплаването от безпилотни самолети и ракети, а също и въздушни удари срещу способностите за нападение на хутите в Йемен. Резултатите са в най-добрия случай посредствени.

Хутите намалиха трафика през Суецкия канал повече от наполовина, като лишиха Египет от приходи от пътни такси. Те доведоха до фалит израелското пристанище Ейлат в залива Акаба. Почти година по-късно групировката изглежда не толкова обезкуражена, колкото окуражена: Неотдавна тя повреди петролен танкер, заплашвайки да предизвика разлив с катастрофални последици за околната среда. Водният път, по който се осъществяваше 10-15 % от световната търговия, се превърна в зона на убийства.

Тази сага съчетава стара и нова динамика. Баб ел-Мандеб, което на арабски означава „вратата на сълзите“, отдавна е място на борба. Тази пресечна точка е заобиколена от нестабилност в южната част на Арабския полуостров и Африканския рог. Тази ситуация от десетилетия предизвиква конфликти и чуждестранна намеса, но кампанията на хутите показва и по-нови глобални проблеми.

Една от тях е намаляването на разходите за производство на електроенергия. Хутите не са традиционна военна сила; те дори не контролират изцяло Йемен. Въпреки това те използват безпилотни самолети и ракети, за да контролират достъпа до жизненоважни морета.

Хутите са разполагали с помощ в това отношение: Иран е предоставил оръжия и ноу-хау, необходими за производството им. Но кризата в Червено море все пак показва как на пръв поглед незначителни участници могат да използват сравнително евтини възможности, за да разширят разрушителния си обхват.

Втората особеност е стратегическото взаимодействие между враговете на САЩ. Хутите станаха по-страховити благодарение на наставничеството на Иран и Хизбула. От октомври 2023 г. насам те позволяват на по-голямата част от китайското корабоплаване да преминава без вреда. Хутите също така получиха насърчение - и, изглежда, пряка подкрепа - от Русия, която е нетърпелива да отмъсти на Вашингтон.

Пекин и Москва извличат геополитически ползи, когато Америка е обременена от конфликти в Близкия изток, така че и двете страни са готови да оставят тази криза да се задълбочи или дори да я влошат.

Третият фактор допълнително изостря обстановката: Нежеланието на Америка да изостря ситуацията, което се корени в прекомерното военно натоварване. Световната свръхсила е стигнала до безрезултатен сблъсък с група йеменски екстремисти. Твърдението, че именно този екстремизъм прави хутите „неудържими“, е уклончиво.

Основният проблем е, че Вашингтон се колебае да предприеме по-решителни мерки - като например да потопи иранския разузнавателен кораб, който подкрепя хутите, или да се насочи към инфраструктурата, която поддържа тяхното управление в Йемен - от страх да не разпали напрегнатата регионална ситуация.

Този подход ограничи риска от ескалация в краткосрочен план, но позволи на Техеран и хутите да запазят предпочитаната от тях среда на напрежение. Той също така отразява скритата умора на американската армия, която не разполага с достатъчно крилати ракети, бомби с лазерно насочване, ударни самолети и военни кораби, за да проведе кампанията по-агресивно, без да застраши готовността си за конфликти в други региони.

Така се появява четвърта характеристика: Загниването на нормите, които международната общност е приемала за даденост. Глобалните търговски щети, причинени от хутите, всъщност са ограничени благодарение на адаптивността на морските мрежи, които са в основата на световната икономика. Но прецедентът е ужасен: Хутите нарушиха свободата на моретата в ключов район и платиха много скромна цена.

Войната на Русия в Украйна същевременно подчертава друг основен принцип - нормата срещу насилственото завладяване. Ревизионистичните актьори поставят под въпрос глобалните правила, които са в основата на относителното благосъстояние, сигурността и стабилността на нашия свят след 1945 г.

Драматична корекция на курса от страна на САЩ вероятно не е неизбежна. Президентът Джо Байдън все още преследва неуловимото прекратяване на огъня между Израел и „Хамас“; това поне би лишило хутите и другите ирански пълномощници от техния претекст за насилие, макар и никой да не е сигурен дали това би сложило край на нападенията срещу корабоплаването в Червено море. Той се надява да премине през президентските избори без повече проблеми с Техеран.

Но този подход може да не просъществува дълго след това. Който и да стане президент през 2025 г., ще трябва да се изправи пред факта, че Америка губи борбата за Червено море, с всички вредни глобални последици, които могат да последват.

Капитал

✓ Седмични новини за енергетика: Виртуални PPA за соларна енергия; Борсовите цени на тока остават високи

Въпреки почивните дни борсовите цени на електроенергията остават изключително високи в България и региона. Средната стойност на тока от началото на септември е около 290 лв./МВтч и е най-високата от 20 месеца насам. В същото време в останалата част на Европа цените на електроенергията са значително по-ниски и остават в тренда от началото на 2024 г. - 180-200 лв./МВтч.

Една от скритите причини за това е, че Източна Европа изнася големи количества електроенергия към Украйна, чиято енергийна система пострада много от руските удари. Това води до по-големи приходи за производителите на ток, но и до по-големи разходи за бизнеса. България конкретно е в изгодна позиция, защото от една страна успява да изнася повече електроенергия, вместо да внася, както се случваше по-рано през годината - само за август, например, нетните приходи от износ на ток са около 150 млн. лв. От друга - има предвидена програма за компенсиране на разходите за ток на бизнеса, така че не би трябвало да има негативен ефект за фирмите от по-скъпия ток.

На този фон цените на природния газ се понижиха значително през последните дни и стигнаха най-ниското си ниво от месец насам - 36 евро/МВтч, което е сигнал за последващо понижаване и на цените на тока, ако няма други екстремни събития.

Какво се случи

[Шести пореден месец България произвежда повече ток от ВЕИ, не от въглища](#). През август цените останаха високи, заради което България отново стана износител на ток и е изнесла енергия за над 220 млн. лв.

- България произвежда повече енергия от възобновяеми източници, отколкото от въглища за шести пореден месец, което е кардинална промяна в енергийната система на страната.
- Соларните мощности бележат значителен ръст, като само от началото на 2023 г. са въведени около 2000 мВт, достигайки общ капацитет от 3700 мВт.
- Високите борсови цени на тока в региона позволяват по-голямо производство от въглищните централи, заради което страната остава нетен износител.

Зелена енергия

[Solarpro и CMC Europe изграждат 229-мегаватовия соларен парк на Rezolv до Силистра](#). Инвестицията в проекта върху бившето летище ще бъде около 250 млн. лв. и трябва да бъде завършена през 2025 г. Освен това от Rezolv обявиха още, че са сключили дългосрочно споразумение за виртуално закупуване на електроенергия (VPPA) от соларния парк с [Ardagh Glass Packaging-Europe](#) (AGP-Europe), поделение на Ardagh Group.

Споразумението за виртуално закупуване на електроенергия е едно от първите в България и включва осигуряването на 110 GWh възобновяема електроенергия на година за AGP-Europe за период от 12 години.

Отключването на възможността за подобни споразумения идва след като България вече е пълноправен член на Асоциацията на издаващите органи (AIB) и преминава през последните стъпки за свързване с AIB Hub, като по този начин прави своите гаранции за произход, конвертируеми в цяла Европа.

И още:

[Минните компании предупреждават за риска от бързи сливания и придобивания.](#) Те се стремят към ключови суровини.

[Коя ще е "Фабрика на годината 2024"?](#) Производствени компании от цялата страна могат да кандидатстват до края на септември в третото издание на конкурса.

[Планът на ЕС за централизирано закупуване на ключови суровини срещу съпротива.](#) Компаниите за търговски софтуер се опасяват, че проектът ще превърне Брюксел в основен конкурент.

✓ Забавен ръст на IT износа през 2023 г.

Износът на IT услуги, хардуер и продукти расте, но за настоящото издание на подредбата са необходими някои разяснения. Общото е, че конфликтите и икономическо напрежение свиват драстично ръста на износителите, без обаче да го елиминират, поне не и усреднено.

Преди да започнем с разреза обаче трябва да се направи важна уговорка. Тази година в редакцията не получихме финансовите данни на много от големите играчи, формиращи по традиция класацията на IT износа. Сред тях е VMware Bulgaria, която предишни години заемаше челното място в класацията, като в изданието Digitalk 101 2023 (обединяващо данните за 2022 г.) приходите ѝ от IT износ бяха над 175 млн. евро. На глобално ниво VMware стана част от Broadcom, като сделката бе официално приключена през ноември. Надолу в класацията е осезаема липсата на данни за износа на SAP Labs Bulgaria (4-то място миналата година с приходи 98.8 млн. евро), която изпълнява все повече проекти в страната.

MentorMate Bulgaria (6-о място, 60.9 млн. евро) през 2023 г. бе придобита от скандинавската технологична компания Tietoevry и не изпрати данни изобщо, Progress Software (9-о място, 42.2 млн. евро) също не обяви резултатите си. Над 20 износителя не участват настоящата класация, а сумарните приходи миналата година бяха 544 млн. евро, като те формираха съществена част от общите 1.64 млрд. евро.

За 2023 г. 66 компании обявиха приходи от изнесени IT продукти и услуги, като общият им обем е 1.34 млрд. евро, като сумата от показателя за 2022 г., в която липсват споменатите двадесетина компании, е 1.153 млрд. евро. Или ръст от 16%. Видимо обаче общото число е по-ниско от предходната година с около 544 млн. заради липсващите данни.

Голямата динамика в представянето на компаниите и появата на някои нови попълнения нагоре в таблицата като EVIDEN (6-о място с 53.4 млн. евро) ни кара да задълбаем малко. При отчитане само на приходите на 56-те компании, за които са налице данни, както за 2022, така и за 2023 г., полученият усреднен ръст е 6.3%.

На първо място в подредбата на IT експорта е доставчикът на бизнес услуги DXC Bulgaria със 137.18 млн. евро оборот. Следва производителят на POS терминали касови апарати DATECS с 92.27 млн. евро. На трета позиция е българското поделение на гиганта IBM с 90,979 млн. евро, а на четвърта - производителят IoT продукти за интелигентен дом Shelly Group със 73.13 млн. евро. Петото място е за Hewlett-Packard GD Bulgaria Center с оборот 72.11 млн. евро.

Челната петнадесетица на IT износа се допълва още от Experian Bulgaria с 65 млн. евро, споменатата EVIDEN (53.4 млн. евро), CHAOS (51.1 млн. евро), Accenture Bulgaria (46.4 млн. евро), HP Inc Bulgaria (43.9 млн. евро), Visteon Electronics Bulgaria (почти 43 млн. евро), Acronis Bulgaria (42 млн. евро), Strypes (41.6 млн. евро), TBS Group (34.4 млн. евро), KPMG IT Service (30.5 млн. евро) и Bosch Digital (29.74 млн. евро).

DXC, която бе създадена през 2017 г. след сливането на CSC и HPE Enterprise Services, отчете трудна финансова 2024 г. с приходи 13.67 млрд. долара, спад с 5.3% 2023 г. Групата все пак постигна печалба 86 млн. долара спрямо загубата за 2023 г. от 566 млн. долара. DXC Bulgaria, която работи на 99% за експорт, явно е сред стабилните звена в групата, отчитайки ръст на оборота както за 2022, така и за 2023 г., макар и с намалена динамика. В миналогодишното издание на D101 той бе 5.7%, а сега е 1.8%.

DATECS е със най-сериозен спад на приходите в класацията, който според нейния управител Пенчо Илиев се дължи на войната в Украйна и на рецесията. Компанията, 92% от чийто бизнес е експортно ориентиран, възнамерява да компенсира това с увеличаване на присъствието си в САЩ и Южна Америка. Допълва се, че DATECS има производствен капацитет за над 200 хил. терминала месечно. Американският пазар пък далеч не е нов за производителя, който още преди над десетилетие споделяше за успешни сделки там като OEM производител.

Делът на износа на Shelly Group (бившата Allterco) е над 97%, ръстът на приходите от който през 2023 г. е над 70% - най-големият сред първите участници в подредбата. Компанията доставя IoT решения и продукти за интелигентния дом, но от там не се ограничават само с този сектор - нейни продукти ще се използват и в модерни автомобили. Това стана ясно в началото на юни от съобщение за сключено партньорство с HARMAN Automotive, разработваща системи за свързани автомобили, както и собственик на HARMAN Ignite Store. Миналата пролет пък компанията обяви разработката на първия си персонализиран чип Shelly. Съобщено бе, че Espressif Systems, водещ доставчик на

енергийно ефективни Wi-Fi и Bluetooth решения, ще проектира и произвежда микроконтролер за използване в IoT устройства с марка Shelly.

От HP Inc. (9-о място) посочват пред Digital, че концентрират дейностите по предоставяне на услуги в сегмента на персоналните компютърни системи и принтерните услуги и технологии. Очакванията на компанията са в тези сегменти реструктурирането и фокусът към дигитални услуги с висока добавена стойност за клиентите да нарасне значително, както и с развитието на иновативни категории в принт услугите. "Считаме, че към края на 2024 г. компанията ще увеличи капацитета си, измерен спрямо броя служители към края на 2023 г. с формирането на нови и разрастване екипите на съществуващите отдели."

Bosch Digital (15-о място) обяви, че през 2023 г. в София е създаден AI екип от български специалисти, които да работят по глобални проекти. Компанията вече прилага генеративния AI в много области - от производството до ежедневните офис дейности. AI експертите ѝ в момента работят върху над 120 специфични приложения. Те включват генериране на софтуерен програмен код, както и мощни чатботове и гласови ботове за съпорт на техниците и за взаимодействие с потребителите. Сред тях е и AskBosch, вътрешната търсачка, подпомагана от AI, стартирала в края на 2023. Тя предлага по-бърз достъп до голямо разнообразие от данни - например информация, разпръсната из вътрешния интранет и сходни страници.

[Cross.bg](https://www.cross.bg)

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва"

- Тема: Рестарт на процедурата за избор на нов главен прокурор; Гост: Доц. Наталия Киселова; адвокат Емил Георгиев
- Тема: В очакване на решение по казуса „ДПС" - коя от двете фракции ще надделее?; Гости: Петко Георгиев; Илхан Андай; Диана Дамянова
- Тема: Мая Манолова за обединението вляво - как новата коалиция ще успее да си върне избирателите
- Тема: Да преплуваш 108 километра по Дунав: Цанко Цанков за световния си рекорд

БТВ, „Тази сутрин"

- Тема: Регистрацията на ДПС; Гост: Илхан Кючюк
- Тема: Куче нападна и нахапа мъж, докато тренира за маратон
- Тема: Треньорите на „Гласът на България"

Нова телевизия, „Здравей, България"

- Тема: От разцеплението в ДПС до войната в червените редици - как вътрешнопартийните раздори ще повлияят на изборните резултати и изхода от политическата криза?
- Тема: Огромно домашно куче нападна и обезобрази мъж, докато тренира за маратон
- Тема: За първи път публикуват списък с имената на жертвите на червената армия у нас

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

- в. 24 часа - Само 1 студент се записал за учител по физика
- в. Труд - Плащаме за спукани тръби и въздух във водомерите
- в. Телеграф - С кола назаем минаваш ГТП

Водещи заглавия на вътрешните страници

- в. 24 часа - Само още 88 евро ни трябва на месец, за да сме по-богатиот гърците
- в. 24 часа - Предимство при саниране в Кюстендил, Перник и Стара Загора ще имат енергийно бедните
- в. Труд - Няма да връщат казармата, вдигат парите в армията
- в. Труд - България в топ 3 по най-скъп ток в ЕС
- в. Телеграф - Партиите чакат трудни преговори за властта
- в. Телеграф - София е на 101 -во място по цена на жилищата

Водещи интервюта

- в. 24 часа - Атанас Илков: Столът ми не е удобен. Насочените към МВР прожектори създадоха напрежение, сега наша работа е да осигурим спокойствие на колегите
- в. Труд - Доц. д-р Иван Кирилов Иванов, преподавател във ВТУ: Политическата „класа в България е в групов регрес

- в. Телеграф - Доц. д-р. Михаил Груев, председател на ДАА: През 1944 г. е извършен класически преврат
- Водещи анализи*
- в. 24 часа - Сърбия се готви да подпали Балканите
- в. Труд - Ревизионизмът, който ерозира демокрацията
- в. Телеграф - Винаги намираме начин

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.